

Omaisten mielen hyvinvointi

MIPA 2.0

Kyselytutkimuksen tuloksia
Työpaja 6.11.2019

Tutkimuksen taustaa

- Päihde- ja mielenterveysjärjestöjen tutkimusohjelman ensimmäisessä vaiheessa (MIPA 2015-2019) omaisten erityiskysymykset jäivät vähälle tarkastelulle
- Omaiset tavoitettu tutkimuksiin usein läheisen ihmisen hoitosuhteen kautta; järjestöjen kautta tavoitettiin omaisia, joiden läheinen ei palvelujen piirissä
- Päihdeomaiset jääneet tutkimuksissa vähemmälle huomiolle kuin mielenterveysomaiset
- Tutkimus- ja kehittämishankkeet ovat kohdistuneet pitkälti omaishoitajiin, katveeseen jäänyt epävirallinen omaishoiva

- Tutkimuksissa on keskitytty psyykkiseen pahoinvointiin (masennus, ahdistuneisuus, stressi), MIPA-hankkeessa katse positiivisessa mielen hyvinvoinnissa ja arjesta selviytymisessä
- Tänäpä tarkastellaan
 - 1) Millainen on omaisten mielen hyvinvointi ja millaisia eroja siinä on omaisryhmittäin?
 - 2) Millaisia yhteyksiä läheisen palvelujen saannilla on omaisten hyvinvointiin?
 - 3) Millaisia hoivaan liittyvät kuormittavat ja palkitsevat tekijät ovat eri omaisryhmissä?

Aineisto

- Kerättiin hankejärjestöjen ryhmätoimintojen ja verkkosivujen kautta*
- 363 vastaajaa
- Vastaajista 91 prosenttia naisia
- Suhde läheiseen
 - 55 % vanhempia (n=198)
 - 21 % puolisoja/kumppaneja (n=77)
 - 8 % lapsia (n=28)+ sisaruksia, isovanhempia, ex-puolisoja, muita sukulaisia
- Läheisen ongelma
 - 42 %:lla mielenterveysongelma (n=144)
 - 22 %:lla päihdeongelma (n=77)
 - 36 %:lla mielenterveys- ja päihdeongelma (n=126)

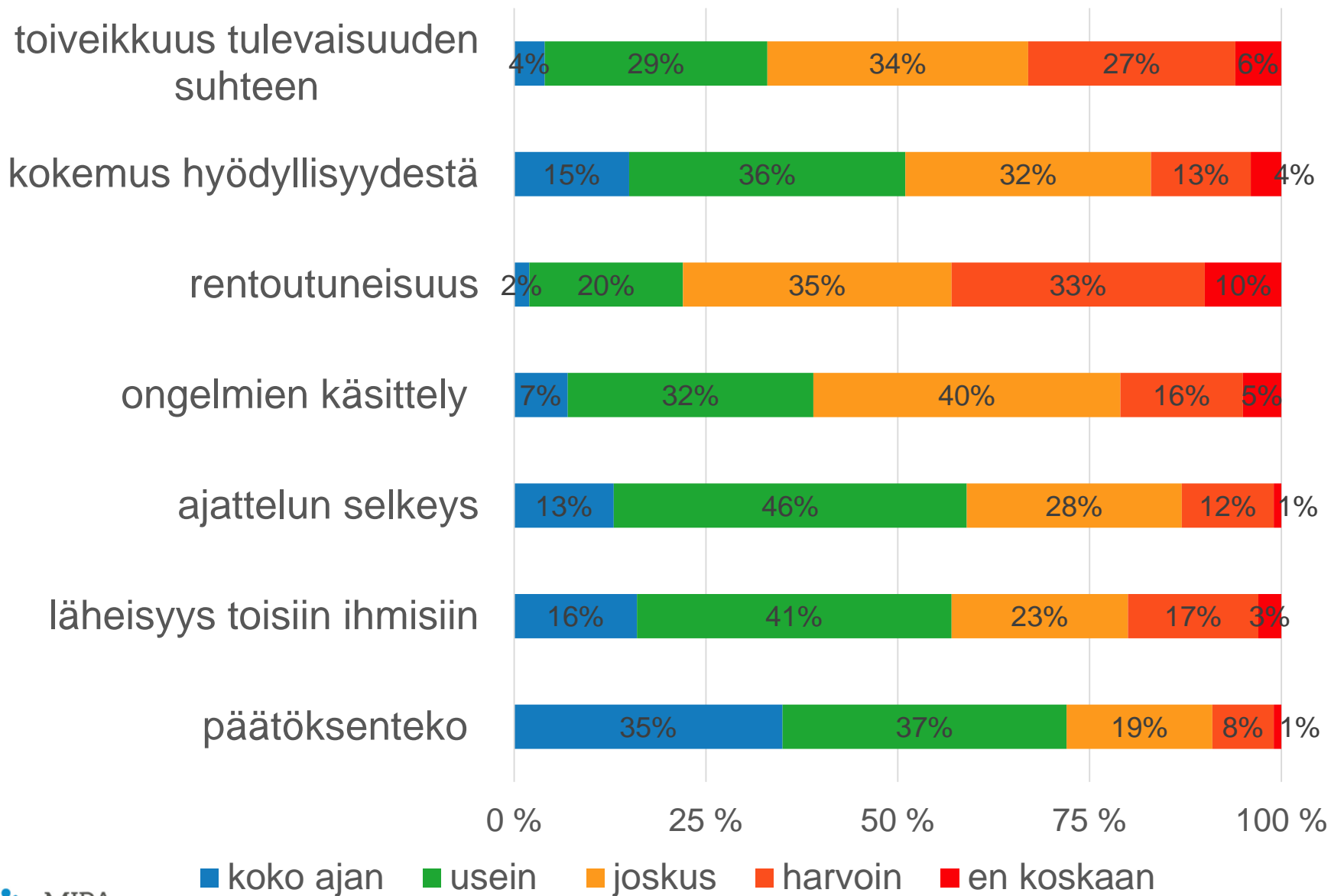
*A-Kiltojen Liitto ry, FinFami Uusimaa ry ja E-Pohjanmaa ry, Irti Huumeista ry, Sininauhaliitto, Tukikohta ry, Mielenterveyden keskusliitto

Positiivinen mielen hyvinvointi

- Warwick Edinburgh Mental Well-Being Scale (SWEMWBS; lyhennetty versio)
- Hedonistinen hyvinvointi (tuntuu hyvältä) + eudaimonistinen hyvinvointi (psyhykinen toimintakyky)
- ”Valitse vastausvaihtoehto, joka kuvaa parhaiten tilannettasi viimeksi kuluneen 2 viikon aikana” (en koskaan, harvoin, joskus, usein, koko ajan)
 - 1) Olen tuntenut itseni **toiveikkaaksi** tulevaisuuden suhteen.
 - 2) Olen tuntenut itseni **hyödylliseksi**.
 - 3) Olen tuntenut itseni **rentoutuneeksi**.
 - 4) Olen **käsitellyt ongelmia** hyvin.
 - 5) Olen **ajatellut selkeästi**.
 - 6) Olen tuntenut **läheisyyttä** toisiin ihmisiin.
 - 7) Olen kyennyt tekemään omia **päätöksiä** asioista.

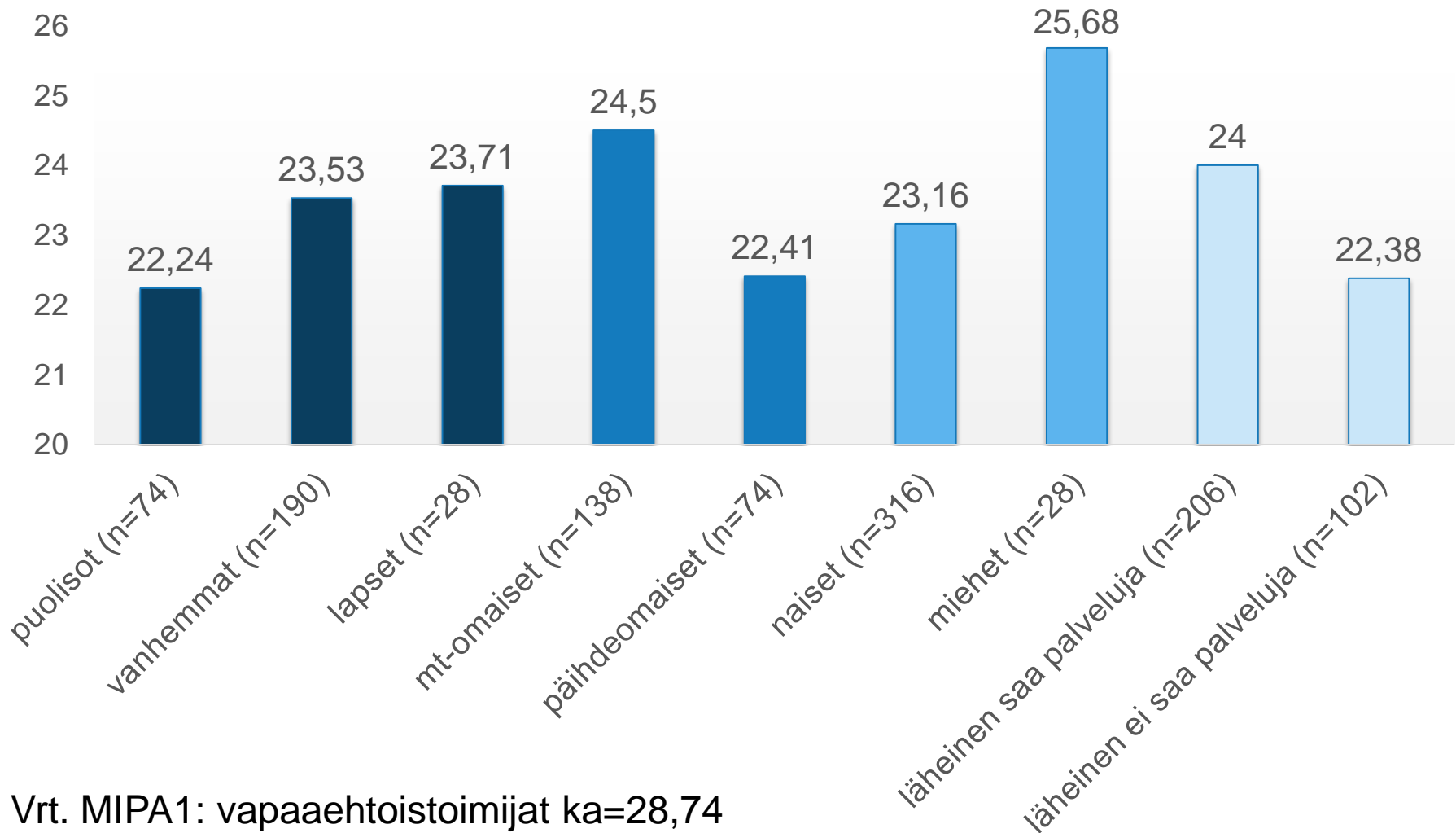
Positiivinen mielen hyvinvointi

■ koko ajan ■ usein ■ joskus ■ harvoin ■ en koskaan

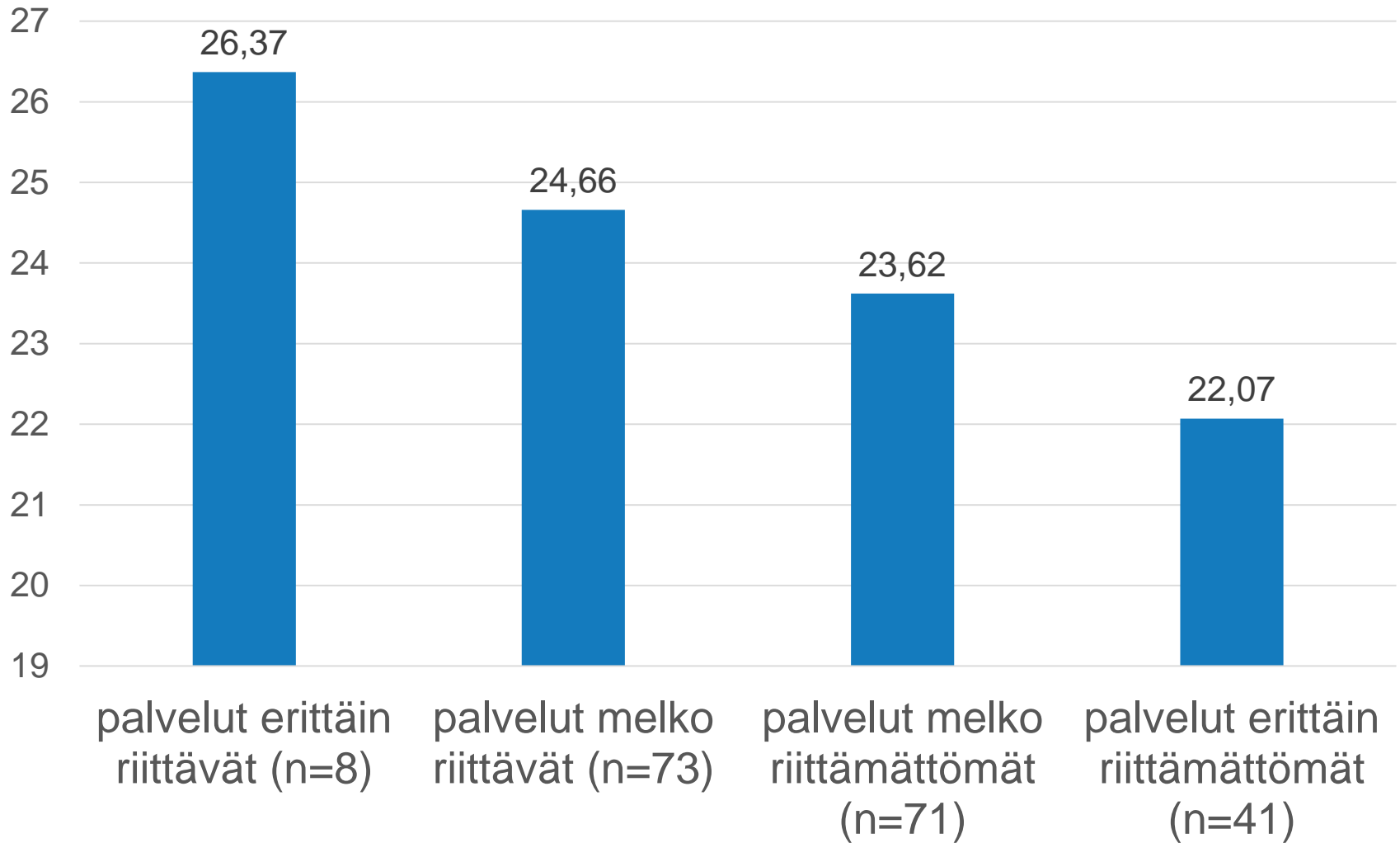

Positiivinen mielen hyvinvointi (summamuuttujan keskiarvo)

Vrt. MIPA1: vapaaehtoistoimijat ka=28,74

- Mitä riittävämmiksi läheisen saamat palvelut arvioitiin, sitä korkeampi oli omaisen mielen hyvinvointi

Kuormittavia ja palkitsevia tekijöitä

Missä määrin läheisesi tilanne aiheuttaa elämässäsi seuraavaa? “Paljon” tai “jonkin verran”

aiheuttaa ongelmia parisuhteessa

aiheuttaa häpeän tunteita

vaikuttaa fyysiseen terveyteen

aiheuttaa syyllisyyden tunteita

saa eristäytymään muista ihmisistä

rajoittaa vapaa-ajan viettoa

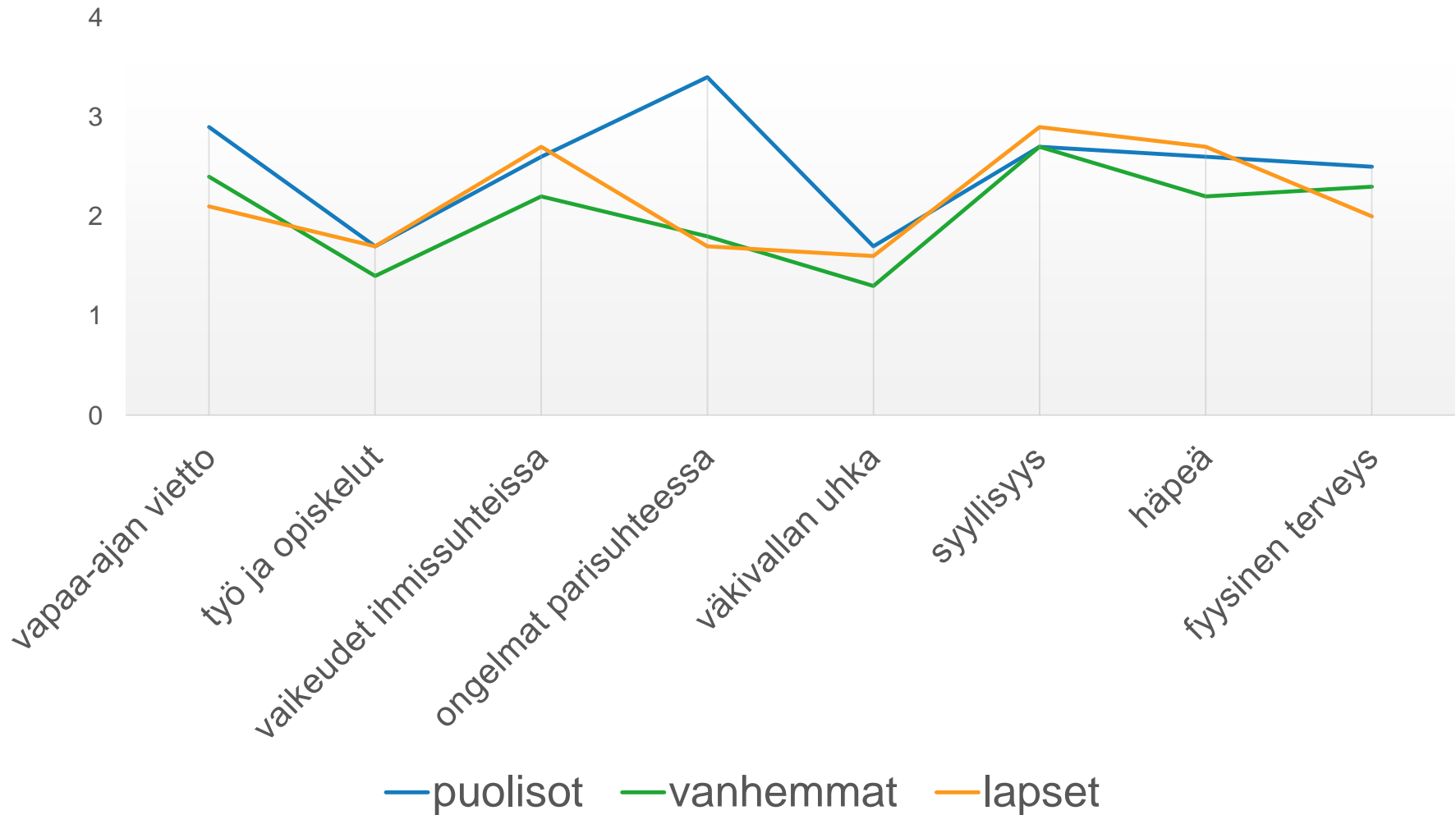
aiheuttaa väkivallan uhkaa

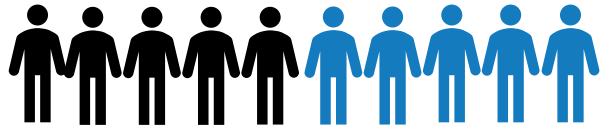
rajoittaa työssäkäyntiä tai opiskeluja

Kuormittavat tekijät omaisryhmittäin

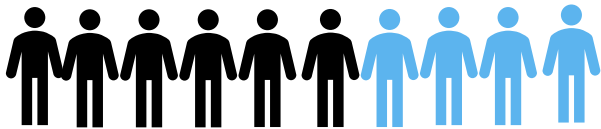
Missä määrin läheisesi tilanne aiheuttaa elämässäsi seuraavaa? “Paljon” tai “jonkin verran”

antaa mahdollisuuden olla avuksi ja hyödyksi

saa arvostusta läheisen tukemisesta

vahvistanut perheenjäsenten välisiä suhteita

lähentänyt suhdetta läheiseen

tuo merkitystä elämään

Palkitsevat tekijät omaisryhmittäin

4

3

2

1

mahdollisuus olla hyödyksi vahvistanut perheenjäsenten suhteita tuo elämään merkitystä lähentänyt suhdetta läheiseen arvostus

— päihdeomaiset — mielenterveysomaiset — puoliset — vanhemmat — lapset

Yhteenvetoa

- Positiivinen mielen hyvinvointi alentunut kaikissa omaisryhmissä
- Hyvinvointi ja kuormittavat ja palkitsevat tekijät eroavat sen mukaan, millainen on suhde läheiseen ja millainen läheisen ongelma on
- Erityisiä haasteita puolisoilla, joilla myös kuormittavat tekijät korostuivat
- Stigma ja läheisen kiinnittymättömyys palveluihin vaikeuttavat myönteisten kokemusten saamista hoivatehtävästä erityisesti päihdeomaisilla
- Läheisen kiinnittyminen palveluihin tukee omaisen mielen hyvinvointia ja omaa tuen saantia, samoin kokemus siitä, että läheinen saa tarvitsemansa päihde- ja mielenterveyspalvelut